РЕЦЕНЗИЯ

по конкурс за заемане на академична длъжност „професор“

в област на висше образование:	4. Природни науки, математика и информатика
професионално направление:	4.6. Информатика и компютърни науки
научна специалност:	Информатика (Отворена наука и иновации в дигиталното културно наследство)
обявен в:	Държавен вестник бр. 63 от 10.07.2026 г. и на интернет страницата на ИМИ
за нуждите на:	Институт по математика и информатика (ИМИ), секция „Софтуерни технологии и информационни системи“

Становището е изготвено от:

д-р Мария Михайлова Нишева-Павлова, професор

/научна степен, име, презиме и фамилия/ /академична длъжност/

в Институт по математика и информатика – БАН, ФМИ – СУ

/ВУ, научна организация/

в качеството на член на научното жури по конкурса, съгласно Заповед № 87/08.09.2026 г. на Директора на ИМИ.

За участие в обявения конкурс е подал документи **единствен кандидат**:

доц. д-р Милена Петрова Добрева

(академична длъжност, научна степен, име, презиме, фамилия, научна организация)

I. Общо описание на представените материали

1. Данни за кандидатурата

Представените от кандидата документи по конкурса съответстват на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ, Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в БАН и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в ИМИ при БАН.

За участие в конкурса кандидатът е представил:

- професионална автобиография;
- копие на диплома за завършено висше образование;
- копие на диплома за придобита ОНС „доктор“;
- пълен списък на научните публикации;
- списък на научни публикации за участие в конкурса;

- справка за оригиналните научни приноси в публикациите за участие в конкурса (на български и английски език);
- резюмета на научните публикации за участие в конкурса (на български и английски език);
- копия на трудовете за участие в конкурса;
- пълен списък на забелязаните цитирания;
- списък на цитиранията за участие в конкурса;
- копие на обявата за конкурса в Държавен вестник;
- удостоверение за трудов стаж по специалността;
- копие на свидетелство за заемана академична длъжност „доцент“;
- други справки по преценка на кандидата: списък на научноизследователски проекти, в които кандидатът е ръководител или участник; списък на издадени учебници и учебни помагала;
- справка по образец за изпълнение на минималните национални изисквания по чл. 2б, ал.2 и 3, и на изискванията по чл. 2б, ал. 5 от ЗРАСРБ, както и на минималните изисквания на ИМИ – БАН;
- декларация, че показателите по конкурса не са използвани в други процедури по ЗРАСРБ;
- декларация за съгласие за съхранение и обработка на лични данни.

2. Данни за кандидата

Кандидатът доц. д-р Милена Добрева има висше образование по информатика, завършено през 1991 г. Софийския университет „Св. Климент Охридски“. През 1999 г. след успешна защита на дисертация на тема „Моделиране на вариативност в старобългарски текстове“ е получила ОНС „доктор“ по научна специалност Информатика. От 1992 до 2008 г. работи в ИМИ – БАН последователно като научен сътрудник и старши научен сътрудник, като през 2004 г. става основател и ръководител на секция „Приложение на ИТ в хуманитарните науки“. От 2008 до 2012 г. е изследовател в Университета на Стратклайд, Шотландия, от 2012 до 2017 г. е доцент в Университета на Малта, а от 2017 до 2020 г. – доцент в UCL Катар. От 2020 до 2023 г. е установен изследовател (R3) във Факултета по математика и информатика на СУ „Св. Климент Охридски“. От 2023 г. и понастоящем е доцент в Университета на Стратклайд, Шотландия и същевременно от 2025 г. е водещ изследовател (R4) в ИМИ – БАН.

3. Обща характеристика на научните трудове и постижения на кандидата

Научноизследователската дейност на доц. д-р Милена Добрева и тематиката на представените от нея научни трудове съответстват на областта на конкурса. Тя участва в конкурса с 18 публикации, които не повтарят такива от предишните процедури за придобиване на ОНС „доктор“ и заемане на академичната длъжност „доцент“. Четиринадесет от тези публикации са в издания с JIF и/или SJR.

Съгласно Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в ИМИ при БАН кандидатите за заемане на академичната длъжност „професор“ в професионално направление 4.6. Информатика и компютърни науки трябва да имат натрупани: 50 точки по група от показатели А; поне 100 точки по група от показатели В;

поне 220 точки по група от показатели Г; поне 140 точки по група от показатели Д; поне 150 точки по показатели от група Е. Всяко от тези условия е по-силно от съответното изискване по чл. 1а, ал. 1 от ППЗРАСРБ.

Според подадените документи кандидатът по конкурса покрива:

- 50 точки по група от показатели А;
- 130 точки. по група от показатели В;
- 248 точки по група от показатели Г;
- 282 точки по група от показатели Д (натрупани на базата на посочени от кандидата 44 цитирания, представени за участие в конкурса);
- 550 точки по група от показатели Е.

Следователно, минималните национални изисквания и допълнителните изисквания по чл. 1а, ал. 2 и ал. 3 от ППЗРАСРБ за заемане на академичната длъжност „професор“ в професионално направление 4.6. Информатика и компютърни науки са покрити напълно и надвишени съществено от доц. д-р Милена Добрева.

Няма доказано по законоустановения ред плагиатство в представените за рецензиране публикации на доц. д-р Милена Добрева.

4. Характеристика и оценка на преподавателска дейност, работа по проекти и други дейности

В документите по конкурса се съдържат сведения за участие на кандидата в множество успешни международни и национални научноизследователски проекти, за голяма част от които тя е ръководител на работния колектив. Кандидатът е съавтор на голям брой учебници и учебни пособия, които се използват в училищната мрежа. Ръководила е повече от 50 дипломанти и петима докторанти от различни университети. Била е председател на програмни и организационни комитети на редица престижни международни научни форуми, както и академичен ръководител на множество докторантски училища и летни училища за млади учени.

5. Съдържателен анализ на научните и научно-приложните постижения на кандидата, съдържащи се в материалите за участие в конкурса

Научните трудове, представени от доц. д-р Милена Добрева за участие в конкурса, съдържат оригинални изследователски резултати, които може да бъдат групирани и обобщени както следва по-долу.

- Група 1: *Компютърни методи за обработка, търсене и достъп до дигитално културно и научно наследство* (публикации [1], [9], [16] съгласно номерацията в списъка на научните трудове, представени за участие в конкурса)
  - ✓ Предложен е и е изследван оригинален подход за автоматична категоризация на съдържанието в цифрова библиотека.
  - ✓ Създадена е и е апробирана информационно-търсеща система за български исторически документи, която решава успешно проблемите, свързани с вариативността на историческия правопис и грешките при OCR.

- ✓ Разработен е и е валидиран експериментално подход за корекция на резултатите от OCR на български исторически документи.

- Група 2: *Потребителски модели и изисквания и оценяване на цифрови информационни системи* (трудове [4 – 8], [12], [15])
  - ✓ Проведено е практическо изследване на приложимостта на метода на проследяване на движението на очите като допълващ метод при потребителската и функционалната оценка на интерфейса на Europeana, като е показано експериментално, че проследяването на движението на очите помага да се установят проблеми в интерфейса и машината за търсене, които остават скрити при използване само на вербална обратна връзка от потребителите.
  - ✓ Формализирани са потребителски сценарии като структуриращ елемент при изследвания на потребители на цифрови библиотеки. Предложена е оригинална методология за разработване на сценарии на употреба в дигиталното културно наследство. Предложена е и формализация на прехода от потребителски сценалии към структурирано описание на взаимодействията между потребители, данни, услуги и инфраструктури.
  - ✓ Разработен е подход за приоритизация на дигитализацията на специализирани сбирки, основан на анализ на изискванията на очакваните типични крайни потребители. Създадена е рамка за оценяване на специализирани парламентарни архивни цифрови ресурси, ориентирана към анализ на стойността и значимостта на съответните ресурси.
- Група 3: *Пространства от данни и отворени инфраструктури за културно наследство* (трудове [2],[4], [15], 17])
  - ✓ Предложен е подход за операционализиране на понятието за качество на данните в контекста на данните от GLAM и е разработена и апробирана единна рамка, приложима за малки и средни GLAM институции.
  - ✓ Разработена е систематична методология за конструиране на сценарии на употреба в дигиталното културно наследство. На нейна основа е утвърден сценарий на употреба като инструмент за описване на системното поведение, изискванията и съответствието между потребителските изисквания и технологичните компоненти.
- Група 4: *Отворена наука и съвместно създаване на знания* (трудове [1], [2], [4], [13 – 15], [17])
  - ✓ Систематизирани са факторите и механизмите за ангажиране на граждани в дигиталното културно наследство и е развит моделно ориентиран подход към дейности, основани на участието на разнородни групи от потребители.
- Група 5: *Образование и компетентности за анализ на данни в дигиталното културно наследство* (трудове [3], [10], [11], 18])
  - ✓ Разработена е концептуална рамка за по-тясно интегриране на цифрови библиотеки и електронно обучение.

- ✓ Идентифицирани са някои от новите компетентности, които парадигмата за използване на сбирките като данни изисква от специалистите по библиотечни и информационни науки.

Два от научните трудове, представени за участие в конкурса, са самостоятелни, а останалите са в съавторство. Нямам никакво съмнение в съществения личен принос на кандидата в тях.

По мое мнение посочените резултати характеризират кандидата доц. д-р Милена Добрева като изграден учен със значими постижения, които дават всички основания да се твърди, че тя напълно покрива представата за водещ изследовател и визионер в областта на конкурса.

За значимостта на изследователските резултати на кандидата свидетелства и тяхното отражение в трудовете на други автори. Представени са данни за забелязани общо 339 цитирания на публикации на доц. д-р Милена Добрева в статии на други автори, 47 от които са включени в документите за участие в конкурса.

6. Критични бележки и препоръки

Нямам съществени критични бележки към съдържанието на материалите по конкурса и в частност към научните трудове, представени от доц. д-р Милена Добрева.

Отчитам обстоятелството, че сериозните изследвания в научната област, в която работи доц. д-р Милена Добрева, като правило са колективно дело, но ѝ препоръчвам в бъдещата си дейност да се стреми повече към самостоятелно публикуване на резултати, за получаването на които има решаващ принос. Препоръчвам ѝ също да включи в творческите си планове за близкото бъдеще оформяне и публикуване на монографичен труд на избрана от нея тема.

7. Лични впечатления за кандидата

Познавам д-р Милена Добрева от времето, когато бях неин преподавател във Факултета по математика и информатика на СУ „Св. Климент Охридски“. По-късно съм работила в ръководената от нея секция „Приложение на ИТ в хуманитарните науки“ на ИМИ по задачи от тематиката на проект “Knowledge transfer for digitisation of cultural and scientific heritage in Bulgaria” и техни продължения. Имам отлични лични впечатления от контактите си с нея и в частност от задълбочеността и креативността ѝ в работата, уникалните ѝ интердисциплинарни компетентности, способността ѝ да формира научни екипи и да работи в екип. Ценя високо способността ѝ да издържа на високо напрежение в работата и да успява да доведе започнатото до успешен край.

8. Заключение за кандидатурата

В резултат на извършения анализ на материалите по конкурса и по-специално на значимостта и приносния характер на представените научни трудове, **потвърждавам**, че научните постижения на кандидата доц. д-р Милена Добрева отговарят на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ, Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в БАН и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в Института по математика и информатика при БАН.

В частност кандидатът удовлетворява минималните национални изисквания в професионалното направление и не е установено плагиатство в представените по конкурса научни трудове.

Давам своята **положителна оценка** на кандидатурата.

II. Общо заключение

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализ на тяхната значимост и съдържащите се в тях научни, научно-приложни и приложни приноси, намирам за основателно **да дам своята положителна оценка и да препоръчам Научното жури да предложи на Научния съвет на ИМИ-БАН да избере доц. д-р Милена Петрова Добрева за заемане на академичната длъжност „професор“** в област на висше образование 4. Природни науки, математика и информатика, професионално направление 4.6. Информатика и компютърни науки, научна специалност Информатика (Отворена наука и иновации в дигиталното културно наследство).

31.10.2026 г. **Рецензент:**

(проф. д-р Мария Нишева-Павлова)